

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ യുദ്ധകാണ്ഡേ

|| ചതുർദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ||

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| ചതുർദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ||

ശ്രീരാമസ്യാജ്ഞയാ വിഭീഷണേന സീതായാസ്തുസമീപ ആനയനം
സീതാകർത്യകം പ്രിയതമമുഖചന്ദ്രസ്യ ദർശനം ച

തമുവാച മഹാപ്രാജ്ഞഃ
സോദിവാദ്യ പ്ലവംഗമഃ |
രാമം കമലപത്രാക്ഷം
വരം സർവധനുഷ്ഠതാം || 6.114.1 ||

യന്നിമിത്തോഽയമാരംഭഃ
കർമണാം യഃ ഫലോദയഃ |
താം ദേവീം ശോകസന്തപ്താം
ദ്രഷ്ടുമർഹസി മൈമിലീം || 6.114.2 ||

സാ ഹി ശോകസമാവിഷ്ടാ
ബാഷ്പപർയാകുലേക്ഷണാ |
മൈമിലീ വിജയം ശ്രുത്വാ
ദ്രഷ്ടും ത്യാമദികാക്ഷതി || 6.114.3 ||

പൂർവകാത് പ്രത്യയാച്ചാഹ -
മുക്തോ വിശ്വസ്തയാ തയാ |
ദ്രഷ്ടുമിച്ഛാമി ദർതാര -
മിതി പർയാകുലേക്ഷണാ || 6.114.4 ||

ഏവമുക്തോ ഹനുമതാ
 രാമോ ധർമഭൃതാം വരഃ |
 ആഗച്ഛത് സഹസാ ധ്യാന -
 മീഷദ്ബാഷ്പപരിപ്ലുതഃ || 6.114.5 ||

സ ദീർഘമഭിനീഃശ്വസ്യ
 ജഗതീമവലോകയൻ |
 ഉവാച മേഘസങ്കാശം
 വിഭീഷണമുപസ്ഥിതം || 6.114.6 ||

ദിവ്യാംഗരാഗാം വൈദേഹീം
 ദിവ്യാഭരണഭൂഷിതാം |
 ഇഹ സീതാം ശിരഃസ്സാതാ -
 മുപസ്ഥാപയ മാ ചിരം || 6.114.7 ||

ഏവമുക്തസ്തു രാമേണ
 ത്വരമാണോ വിഭീഷണഃ |
 പ്രവിശ്യാന്തഃപുരം സീതാം
 സ്ത്രീഭിഃ സ്വാഭിരചോദയത് || 6.114.8 ||

തതഃ സീതാം മഹാഭാഗാം
 ദൃഷ്ട്യാവാച വിഭീഷണഃ |
 മുർധ്നി ബദ്ധാഞ്ജലിഃ ശ്രീമാൻ
 വിനീതോ രാക്ഷസേശ്വരഃ || 6.114.9 ||

ദിവ്യാംഗരാഗാം വൈദേഹി
 ദിവ്യാഭരണഭൂഷിതാ |
 യാനമാരോഹ ഭദ്രം തേ
 ഭർതാ ത്യാം ദ്രഷ്ടുമിച്ഛതി || 6.114.10 ||

ഏവമുക്താ തു വൈദേഹീ
 പ്രത്യുവാച വിഭീഷണം |
 അസ്സാത്യാ ദ്രഷ്ടുമിച്ഛാമി
 ഭർതാരം രാക്ഷസേശ്വര || 6.114.11 ||

തസ്യാസ്തദ് വചനം ശ്രുത്യാ
 പ്രത്യുവാച വിഭീഷണം |
 യഥാഹ രാമോ ഭർതാ തേ
 തത് തഥാ കർതുമർഹസി || 6.114.12 ||

തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്യാ
 മൈഥിലീ പതിദേവതാ |
 ഭർത്യഭക്ത്യാവൃതാ സാധ്വീ
 തഥേതി പ്രത്യഭാഷത || 6.114.13 ||

തതഃ സീതാം ശിരഃസ്സാതാം
 സംയുക്താം പ്രതികർമണാ |
 മഹാർഹാഭരണോപേതാം
 മഹാർഹാംബരധാരിണീം || 6.114.14 ||

ആരോപ്യ ശിബികാം ദീപ്താം
 പരാർധ്യാംബരസംവൃതാം |
 രക്ഷാഭിർബഹുഭിർഗുപ്താ -
 മാജ്ജഹാര വിഭീഷണം || 6.114.15 ||

സോദിഗമ്യ മഹാത്മാനം
 ഇണാത്യാപി ധ്യാനമാസ്ഥിതം |
 പ്രണതശ്ച പ്രഹൃഷ്ടശ്ച
 പ്രാപ്താം സീതാം ന്യവേദയത് || 6.114.16 ||

താമാഗതാമുപശ്രുത്യ
 രക്ഷോഗൃഹചിരോഷിതാം |
 രോഷം ഹർഷം ച ദൈന്യം ച
 രാഘവഃ പ്രാപ ശത്രുഹാ ||6.114.17 ||

തതോ യാനഗതാം സീതാം
 സവിമർശം വിചാരയൻ |
 വിഭീഷണമിദം വാക്യ -
 മഹ്യഷ്ടോ രാഘവോബ്രവീത് ||6.114.18 ||

രാക്ഷസാധിപതേ സൗമ്യ
 നിത്യം മദിജയേ രതഃ |
 വൈദേഹീ സന്നികർഷം മേ
 ക്ഷിപ്രം സമഭിഗച്ഛതു ||6.114.19 ||

തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
 രാഘവസ്യ വിഭീഷണഃ |
 തൂർണമുത്സാരണം തത്ര
 കാരയാമാസ ധർമവിത് ||6.114.20 ||

കഞ്ചുകോഷ്ഠീഷിണസ്ത്ര
 വേത്രധർത്വരപാണയഃ |
 ഉത്സാരയന്തസ്താൻ യോധാൻ
 സമന്താത് പരിചക്രമുഃ ||6.114.21 ||

ഋക്ഷാണാം വാനരാണാം ച
 രാക്ഷസാനാം ച സർവശഃ |
 വൃന്ദാൻയുത്സാർയമാണാനി
 ദൂരമുത്തസ്ഥൂരന്തതഃ ||6.114.22 ||

തേഷാമുത്സാർയമാണാനാം
 നിഃസ്വനഃ സുമഹാനഭൂത് |
 വായുനോദ്ധൂയമാനസ്യ
 സാഗരസ്യേവ നിഃസ്വനഃ || 6.114.23 ||

ഉത്സാർയമാണാംസ്താൻ ദൃഷ്ട്വാ
 സമന്താജ്ജാതസംഭ്രമാൻ |
 ദാക്ഷിൺയാത്തദമർഷാച്ച
 വാരയാമാസ രാഘവഃ || 6.114.24 ||

സംരംഭാച്ചാബ്രവീദ് രാമ -
 ശ്ചക്ഷുഷാ പ്രദഹന്നിവ |
 വിഭീഷണം മഹാപ്രാജ്ഞം
 സോപാലംഭമിദം വചഃ || 6.114.25 ||

കിമർഥം മാമനാദ്യത്യ
 ക്ലിശ്യത്യേയം ത്വയാ ജനഃ |
 നിവർതയൈനമുദ്യേഗം
 ജനോ്യം സ്വജനോ മമ || 6.114.26 ||

ന ഗൃഹാണി ന വസ്ത്രാണി
 ന പ്രാകാരസ്തിരസ്ത്രിയാ |
 നേദൃശാ രാജസത്കാരാ
 വൃത്തമാവരണം സ്ത്രിയാഃ || 6.114.27 ||

വ്യസനേഷു ന കൃച്ഛേഷു
 ന യുദ്ധേഷു സ്വയംവരേ |
 ന ക്രതൗ നോ വിവാഹേ വാ
 ദർശനം ദൃഷ്യതേ സ്ത്രിയാഃ || 6.114.28 ||

സൈഷാ വിപദ്ഗതാ ചൈവ
 കൃഷ്ണേണ ച സമൻവിതാ |
 ദർശനേ നാസ്തി ദോഷോഽസ്യ
 മത്സമീപേ വിശേഷതഃ || 6.114.29 ||

വിസൃജ്യ ശിബികാം തസ്യാത്
 പദ്ഭ്യാമേവാപസർപതു |
 സമീപേ മമ വൈദേഹീം
 പശ്യന്ത്യേതേ വനൗകസഃ || 6.114.30 ||

ഏവമുക്തസ്തു രാമേണ
 സവിമർശോ വിഭീഷണം |
 രാമസ്യോപാനയത് സീതാം
 സന്നികർഷം വിനീതവത് || 6.114.31 ||

തതോ ലക്ഷ്മണസുഗ്രീവൗ
 ഹനുമാംശ്ച പ്ലവംഗമഃ |
 നിശമ്യ വാക്യം രാമസ്യ
 ബഭൂവുർവ്യഥിതാ ഭൃശം || 6.114.32 ||

കലത്രനിരപേക്ഷൈശ്ച
 ഇംഗിതൈരസ്യ ദാരുണൈഃ |
 അപ്രീതമിവ സീതായാം
 തർകയന്തി സു രാഘവം || 6.114.33 ||

ലജ്ജയാ ത്വവലീയന്തി
 സ്വേഷു ഗാത്രേഷു മൈഥിലീ |
 വിഭീഷണേനാനുഗതാ
 ദർതാരം സാഭ്യവർതത || 6.114.34 ||

വിസ്മയാച്ച പ്രഹർഷാച്ച
സ്നേഹാച്ച പതിഭേവതാ |
ഉദൈക്ഷത മുഖം ഭർതൃഃ
സൗമ്യം സൗമ്യതരാനനാ ||6.114.35 ||

അഥ സമപനുദൻമനഃക്ലമം സാ
സുചിരമദ്യഷ്ടമുദീക്ഷ്യ വൈ പ്രിയസ്യ |
വദനമുദിതപൂർണചന്ദ്രകാന്തം
വിമലശശാങ്കനിഭാനനാ തദ്വ്യാസീത് ||6.114.36 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
യുദ്ധകാണ്ഡേ ചതുർദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ||